

mindre Del af Tienden, som Godsjeerne eje. Præstetienden udgør jo over $\frac{1}{3}$. Alle de mindre Tiender, Degnetiende, Smaaredsel og den Slags komme slet ikke Godsjeerne ved. For Kirketiendens Vedkommende er indkøbt $\frac{1}{4}$ og for Kongetiendens Vedkommende $\frac{1}{6}$. Det kommer jo heller slet ikke Godsjeerne ved. Endelig er der jo en hel Del af disse Tiender, Kongetiende og Kirketiende, som slet ikke ejes af Godsjeerne. Der er jo ikke saa ganske faa Institutioner og Stiftelser, som eje Tiender, bl. a. have vi her f. Eks. Sorø Akademi, Komunitetet og Universitetet, som ikke eje saa ganske lidt af disse Tiender. Det vil derfor kun være en mindre Del af den samlede Tiendebyrde, som Godsjeerne ere Ejere af, og dette synes jeg dog nok, der var Grund til at gøre opmærksom paa, naar man taler om Godsjeersmørelse. Ja, jeg skal indskrænke mig til disse Bemærkninger, og til Slutning skal jeg anbefale det høje Ting at følge Flertallet i Udvalget i de Forslag, det har stillet. Jeg haaber, at det saa vil kunne lykkes at gennemføre denne vigtige og betydningsfulde Sag, endnu inden Rigsdagen slutter.

Ordføreren (Vilhelm Lassen): Jeg skal gøre nogle Bemærkninger til de ærede Medlemmer, der have talt i det tidligere Møde i Dag. Jeg kan gøre dem ganske korte, efter at den højtærede Landbrugsminister allerede har givet Tilsvaret til adskillige af dem. Det ærede Medlem for Thisted Amts 3die Valgkreds undrede sig meget stærkt over en Bestemmelse, som findes i Ændringsforslag under Nr. 5, at „saafremt en Tiende, der den 1. Februar 1902 tilhørte Tiendeyderne, senere er overgaaet i Trediemands Eje, kan Statstilskuddet dog ikke overstige det Beløb, der vilde blive ydet i Statstilskud, hvis Tienden fremdeles tilhørte Tiendeyderne, og disses Andel i Afløsningssummen forhøjes derfor forholdsmæssigt.“ Han filosoferede meget stærkt over denne Bestemmelse og fandt den mildest talt meget mærkelig. Jeg skal gøre opmærksom paa, at hvad denne Bestemmelse tilsigter, er ganske nøjagtig det samme, som allerede findes i Forslagets § 2, og hvad der er Formaalet med denne Bestemmelse er jo blot det at hindre Defraudationer over for Statskassen og hindre Folk i ved mer eller mindre pro forma Transaktioner at skaffe sig et Tilskud af Statskassen, som de ellers ifølge Lovforslaget ikke skulle have, og som det ikke er Lovforslagets

Hensigt at give. Naar der skulde træffes Bestemmelse herom, kunde det ganske sikkert ikke ske paa nogen anden Maade. Det ærede Medlem talte dernæst ogsaa i meget høje Toner om det Forhold med dem, der havde indkøbt deres Tiender, om disse to Klasser, vi da lavede, ja, han satte i denne Forbindelse ogsaa Grundlovens § 82 om Ejendomsretten ind. Jeg tror ogsaa, at det ærede Medlem der kom meget for højt. Der har aldrig været den Opfattelse, at der her skulde være Tale om en saadan Ejendomsret, at der ikke kunde være Tale om at afløse den uden at give det, vi kalde fuld Erstatning. Jeg har allerede i Formiddagsmødet gjort opmærksom paa, at det, som de Mennesker, der have købt deres Tiender, have gjort, det er det, at de have frigjort sig for en Skyld. Hvorledes man skal stille sig over for dem, kan der forhandles om, og der har været meget forskellige Standpunkter dertil. Dernæst er der ogsaa i denne Forbindelse blevet talt om Venstres Standpunkt, som om vi sveg et Venstrestandpunkt. Lad mig gøre opmærksom paa, at det Forslag, som blev forelagt i 1893 af den nuværende Kultusminister og som i andre Henseender skal figurere som Venstres Standpunkt, i dets § 9 har den Bestemmelse, at de, der have indkøbt deres Tiender, skulle ingen som helst Erstatning have. Det er et Hensigtsmæssighedsspørgsmaal, et Spørgsmaal, der kan overvejes og drøftes. Jeg har gjort det Synspunkt gældende, som jeg finder er ganske rigtig, de Folk ere baade Tiendeydere og Tiendejere, og naar man giver Regler i en Lov for Tiendeejerne og Tiendeyderne, kan man vælge, enten stille dem lige med deres Standsfæller, der besidde Bondejord, og de skulle da ikke have frigjort sig dyrere, end deres Standsfæller nu gøre det, eller man kan vælge det andet. Det ærede Medlem for Assens (Berntsen) sagde: Her er ikke Tale om et Enten-Eller, her er der ikke Tale om, at man kan stille dem enten som Tiendeydere eller Tiendeejere, her er Tale om et Baade-Og. Det forekommer mig dog blottet for enhver Mening at stille dem baade som Tiendeydere og som Tiendeejere. Hvis en Mand har købt sin Tiende for det 22-dobbelte, skal han, hvis han stilles som Tiendeyder, have et Tilskud af det 4-dobbelte, og hvis han stilles som Tiendeejer, et Tilskud af det 7-dobbelte, og hvis han skal stilles Baade-Og, ved jeg ikke, om det ærede Medlem kommer til det Resultat, at han skal have det 11-dobbelte.